

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Кафедра філософії та культурології

06-07-230М

Методичні вказівки та плани
семінарських занять з дисципліни
«Феноменологія культури та культура повсякденності»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Креативна та цифрова
культура» спеціальності 034 «Культурологія»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою з
якості ННІЕМ
Протокол № 7 від 28.12.2023 р.

Рівне – 2023

Методичні вказівки та плани семінарських занять з дисципліни «Феноменологія культури та культура повсякденності» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Креативна та цифрова культура» спеціальності 034 «Культурологія» денної та заочної форми навчання. [Електронне видання] / Залужна А. Є. – Рівне : НУВГП, 2023. – 58 с.

Укладач: Залужна А. Є., д.філос.н., професор кафедри філософії та культурології.

Відповідальний за випуск: Шадюк Т. А., к.філос.наук, доцент, завідувачка кафедри філософії та культурології.

Керівник (гарант) ОП: Коберська Т. А., к.філос.н., доцент, доцент кафедри філософії та культурології.

Директор ННІЕМ

Ковшун Н. Е.

© А. Є. Залужна 2023
© НУВГП, 2023

Зміст

Вступ.....	3
1. Методичні поради щодо підготовки до семінарських занять...4	4
2. Структура навчальної дисципліни.....5	5
3. Плани семінарських занять.....9	9
4. Запитання для самостійної роботи.....54	54
5. Методи оцінювання знань.....57	57
6. Розподіл балів, що отримують здобувачі.....58	58

ВСТУП

Актуальність навчальної дисципліни «Феноменологія культури та культура повсякденності» полягає у тому, що феноменологічна методологія дослідження структур свідомості та інтенціональності сприяє розумінню культури як життєвого світу людини й світу смислового досвіду в якому розгортається людське буття. Окреслений підхід формує такий образ культури, що постає результатом духовної і творчої активності людини в її спрямованості на вищі ціннісні орієнтири нескінченної самореалізації, відкриваючи все нові горизонти особистісної досконалості.

Освоєння комплексної системи знань з проблем феноменології культури та культури повсякденності сприяє формуванню цілісного осмисленню культури у проблемному полі ціннісно-смислового тлумачення буття людини у світі культури, обумовлюючи можливість застосовування належних культурних способів існування в різноманітних життєвих ситуаціях повсякденності, надбання навичок креативності, смислотворчості та діалогічності в інтерсуб'єктивному просторі життєвого світу людини.

Метою викладання дисципліни: є ознайомлення студентів з особливостями функціонування феноменів культури у контексті вираження смислотворчих та духовних сил людини у різноманітних сферах її буття і сучасним змістом філософсько-культурологічних проблем особистості

на основі засвоєння відповідних феноменологічних знань осмислення культури як ціннісно-сислового універсуму людського існування.

1. Методичні поради щодо підготовки до семінарських занять

Методичні поради щодо підготовки до семінарських занять

Вивчення освітньої компоненти освітньо-професійних програм спеціальності 034 «Культурологія» «Феноменологія культури та культура повсякденності» потребує активної та продуктивної роботи як на лекціях, так і семінарських заняттях, самостійної підготовки, осмисленого опрацювання матеріалів базової та допоміжної літератури, реалізації креативного та критичного мислення, аналітики й діалогічності.

Підготовка до семінарських занять здійснюється відповідно до розміщеного плану та ознайомлення з рекомендованою базовою та допоміжною літературою. Перевірка й оцінювання знань здобувачів здійснюється на основі поданого блоку контрольних запитань різного рівня складності, тестових завдань, опрацювання зазначених першоджерел, що передбачає підбір текстів феноменологічно-культурологічного спрямування.

Вищезазначені різновиди перевірки знань для вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Креативна та цифрова культура» спеціальності 034 «Культурологія» сприятимуть підготовці до семінарських занять, наповнення гуманістичним змістом своїх професійних компетентностей, підвищення результативності науково-дослідних і практичних умінь та навичок.

Лекційний матеріал, проблемні питання семінарських занять, тестові завдання, матеріали першоджерел можна знайти на навчальній платформі Moodle: <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3670>.

2. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назва теми	Розподіл годин		
	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Модуль 1 Становлення та розвиток феноменології культури у контексті філософського та культурологічного знання			
Тема 1. Феноменологія культури: коло проблем та місце у філософсько-культурологічному вченні	2	2	8
Тема 2. Життєвий світ людини як смисловий універсум культури	2	2	8
Тема 3 Життєвий світ як інтерсуб'єктивний світ мови та культури	2	2	8
Тема 4. Проблема суспільства та масовизації у феноменології культури	2	2	8

Модуль 2			
Основні проблеми феноменології культури			
Тема 5. Мораль як феномен культури	2	2	8
Тема 6 Економіка як феномен культури	6	6	18
Тема 7 Політика як феномен культури	-		
	2	2	8
Модуль 3			
Культура повсякденності у контексті феноменології культури			
Тема 8. Культура повсякденності: особливості становлення та просторово-часові модули	2	4	12
Тема 9. Проблема речі як феномена культури	2	2	8
Тема 10. Феномен тілесності у культурі повсякденності	2	4	12
Всього	24	28	98

Заочна форма навчання

Назва теми	Розподіл годин		
	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Модуль 1			
Становлення та розвиток феноменології культури у контексті філософського та культурологічного знання			
Тема 1. Феноменологія культури: коло проблем та місце у філософсько-культурологічному вченні	1	2	8
Тема 2. Життєвий світ людини як смисловий універсум культури	1	2	8
Тема 3 Життєвий світ як інтерсуб'єктивний світ мови та культури	-	2	10
Тема 4. Проблема суспільства та масовизації у феноменології культури	-	2	10

Модуль 2			
Основні проблеми феноменології культури			
Тема 5. Мораль як феномен культури	-	2	12
Тема 6 Економіка як феномен культури	1	2	26
Тема 7 Політика як феномен культури	-	-	12
Модуль 3			
Культура повсякденності у контексті феноменології культури			
Тема 8. Культура повсякденності: особливості становлення та просторово-часові модули	1	2	14
Тема 9. Проблема речі як феномена культури	-	-	16
Тема 10. Феномен тілесності у культурі повсякденності	-	-	16
Всього	4	14	132

3. Плани семінарських занять

Тема 1. Феноменологія культури: коло проблем та місце у філософсько-культурологічному вченні

Основні поняття і категорії: феноменологія, культура, феноменологія культури, свідомість, інтенціональність, феноменологічна редукція, феномен, інтенціональний аналіз, ноєзис, ноєма, інтуїція, ейдоси, просторовий горизонт, часовий горизонт, трансцендентальний суб'єкт.

План

1. Феноменологія культури як предмет філософсько-культурологічного дослідження.
2. Е. Гуссерль – основоположник феноменології як філософської теорії та методології наук.
3. Основні проблеми феноменологічного вчення.

Контрольні питання.

1. В чому особливість феноменологічного розуміння культури?
2. Як Ви розумієте, що культура є ціннісно-смысловим світом людини?
4. Які завдання ставив Е. Гуссерль при побудові феноменології?
5. Які методологічні процедури передбачає феноменологія?
6. В чому близькість вчення Е. Гуссерля до поглядів Платона, Канта ?
7. Які нові можливості розкриваються перед культурологією завдяки феноменологічному підходу?
8. В чому проявляється міждисциплінарність феноменології культури?
9. Яким чином феноменологія мала набути статусу строгої універсальної науки?
10. Як розуміння феномена у феноменологічному співвідноситься з кантівським та науковим тлумаченням?

11. В чому полягає відмінність тлумачення трансцендентальної свідомості (суб'єкта) у Е. Гуссерля та І. Канта ?

12. Розкрийте сутність методу феноменологічної редукції.

Тестові завдання.

1. Визначте позицію феноменології у підході до людини:

- а) людина як частина космосу;
- б) людина як частина природи;
- в) людина як послідовність актів свідомості;
- г) людина як вінець еволюції;
- д) людина – міра всіх речей.

2. Феноменологічне тлумачення культури орієнтується на:

- а) суспільство;
- б) артефакти;
- в) ціннісні смисли фактів культури;
- г) людину;
- д) розум.

3. Ноезис та ноема співвідносяться між собою таким способом як:

- а) ієрархія;
- б) кореляція;
- в) структурність;
- г) конструювання;
- д) модифікація.

4. Основними сферами культури є:

- а) політика;
- б) економіка;
- в) релігія;
- г) мистецтво;
- д) все перераховане.

Література

1. Богачов А., Ваховська Н., Кебуладзе В. Феноменологічне мислення в українських термінах. *Філософська думка*. 2019. № 4. С. 114–118.
2. Гусерль Е. Картезіанські медитації. Вступ до феноменології. Київ : Темпора, 2021. 303 с.
3. Гусерль Е. Ідеї чистої феноменології і феноменологічної філософії: Книга перша. Загальний вступ до чистої феноменології. Харків : Фоліо, 2020. 348.
4. Кебуладзе В. Феноменологічна психологія і феноменологічна соціологія. Навчально-методичний посібник. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021. 134 с.
5. Кебуладзе В. І. Ідеї I : трансцендентальний поворот у феноменологічній філософії. *Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство*. 2022. Томи 9–10. С. 98–106.
6. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022. 396 с.
7. Культурологія: Підручник: За ред. док. філос.наук, проф. Є. Р. Борінштейна, Одеса : Університет Ушинського, 2023. 433 с
8. Левкулич В, Матвієнко О. Феноменологія і герменевтика: навчально методичні рекомендації. Ужгород : В-тво УжНУ «Говерла» 2020. 51 с.
9. Юдкін-Ріпун І. Феноменологія культури як методологія інтерпретації. К. : Ін-т культурології НАМ України, 2020. 352 с.
10. Zaluzhna A. et al. «The world of man» as «the world of culture» in the discourse of the Kyiv philosophical school. *Вісник ЖДУ імені Івана Франка. Філософські науки*. № 2 (93). 2023. С. 36–42.

Першоджерела

Прореферуйте уривок праці Е. Гуссерля «Криза європейського людства і філософія». *Сучасна зарубіжна*

філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія / Упорядники В. Лях, В. Пазенок С. 62–94. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Husserl_Edmund/Kryza_yevropeisko_ho_liudstva_i_filosofia.pdf

Дайте відповіді на питання:

1. Чому світ мислитель відносить до царини духовного?
2. Якою, на думку Е. Гуссерля, є головна причина кризи європейської культури?
3. В чому полягає особливість пояснення світу в природничих науках?

Тема 2. Життєвий світ людини як смисловий універсум культури

Основні поняття і категорії: світ, життєвий світ, буття, повсякденність, смисл, екзистенція, екзистенціал, світ екзистенції, фундаментальна онтологія, онтологія, нова онтологія, Dasein.

План

1. Буття людини як буття у світі.
2. Життєвий світ людини в феноменологічно-орієнтованих підходах.
3. Життєвий світ людини як світ культури.

Контрольні питання

1. Що таке онтологія і яку роль вона відіграє у феноменології культури?
2. Яке місце в онтології займає проблема світу та життєвого світу?
3. Що таке світ, і яка роль людини у його конституванні?
4. Як Ви розумієте тезу, що людина живе у множинному світі?
5. Що таке життєвий світ і яке його місце у множинності світів?
6. В чому полягає специфіка феноменологічного тлумачення світу?

7. Поясніть тезу: «життєвий світ – це світ людини, мови та культури».
8. Хто є основоположником поняття «життєвий світ» і в чому специфіка даного обґрунтування?
9. Які проблеми не набувають належного висвітлення у феноменології Е. Гуссерля?
10. В чому полягає особливість тлумачення життєвого світу у філософії М. Гайдеггера?
11. Який зміст в життєвий світ вкладає Х. Ортега-і-Гассет?
12. В чому відмінність тлумачення життєвого світу у поглядах Е. Гуссерля та М. Гайдеггера?

Тестові завдання.

1. Послідовниками феноменологічного вченні Гуссерля в екзистенціалізмі є:
  - а) Мерло-Понті;
  - б) Кіркегор;
  - в) Гайдеггер;
  - г) Ясперс;
  - д) Камю.

2. Які з названих орієнтирів не відносяться до феноменологічного пояснення культури:
  - а) інтенціональність;
  - б) артефакти;
  - в) смисли фактів культури;
  - г) факти культури;
  - д) конституювання.

3. Існування множинності початків буття обстоє:
  - а) агностицизм;
  - б) плюралізм;
  - в) емпіризм;
  - г) монізм;
  - д) дуалізм.

4. Із наведених суджень віднайдіть те, яке не відноситься до «життєвого світу»:
- а) об'єктивній світ суцього;
  - б) світ культури;
  - в) початкова цілісність й найзагальніша упорядкованість;
  - г) це цілісна система, єдність природи, суспільства і сутнісних сил людини, що увібрала в себе уявлення про граничність для людини;
  - д) світ людського досвіду з її цілями, інтересами, поглядами.

Література

1. Богачов А., Ваховська Н., Кебуладзе В. Феноменологічне мислення в українських те-рмінах. *Філософська думка*. 2019. № 4. С. 114–118.
2. Гусерль Е. Картезіанські медитації. Вступ до феноменології. Київ : Темпора, 2021. 303 с.
3. Гусерль Е. Ідеї чистої феноменології і феноменологічної філософії: Книга перша. Загальний вступ до чистої феноменології. Харків : Фоліо, 2020. 348.
4. Гумбрехт Г. У. Продукування присутності. Що значення не може передати. Харків : IST Publishing, 2020. 186 с.
5. Залужна А. Є. Проблемність морально-етичних вимірів особистісного становлення у філософській рефлексії М. Гайдеггера. *Людина і суспільство: економічний та соціокультурний розвиток* : матеріали Х всеукр. наук.-практ. конф. (м. Рівне, 20 квітня 2022). Рівне, 2022. С. 70–72.
6. Кебуладзе В. Феноменологічна психологія і феноменологічна соціологія : навчально-методичний посібник. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021. 134 с.
7. Кебуладзе В. І. Ідеї І : трансцендентальний поворот у феноменологічній філософії. *Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство*. 2022. Томи 9–10. С. 98–106.
8. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022. 396 с.

9. Культурологія : підручник / за ред. док. філос.наук, проф. Є. Р. Борінштейна, Одеса : Університет Ушинського, 2023. 433 с
10. Левкулич В, Матвієнко О. Феноменологія і герменевтика: навчально методичні рекомендації. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла» 2020. 51 с.
11. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії : навч. посіб. / Нац. ун-т «Львів. Політехніка». 2-ге вид., випр. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. 594 с.
12. Юдкін-Ріпун І. Феноменологія культури як методологія інтерпретації. К. : Ін-т культурології НАМ України, 2020. 352 с.

Тема 3. Життєвий світ як інтерсуб'єктивний світ мови та культури

Основні поняття і категорії: життєвий світ, мова, інтерсуб'єктивність, погляд Іншого, аналогізуюча аперцепція, позазнаходжений, діалогічність, монологічність, відкритість, замкненість, сторонній, Інше Я, Чужий, погляд.

План

1. Інтерсуб'єктивний вимір життєвого світу людини.
2. Проблемність співбуття з Іншим у феноменологічно орієнтованих теоріях.
3. Феноменологічні погляди діалогічності, взаєморозуміння та пошуку спільних смислів співбуття.
3. Мова як універсальна характеристика життєвого світу.

Контрольні питання

1. Чому людське буття виступає як співбуття?
2. Розкрийте сутнісний зміст поняття «інтерсуб'єктивність».
3. Охарактеризуйте особливості розуміння інтерсуб'єктивності у феноменології Е. Гуссерля.
4. В чому полягає складність людського співбуття у фундаментальній онтології М. Гайдеггера?

5. Які спільні смислові мотиви, що забезпечують соціальну цілісність пропонує А. Шюц ?
6. Яке місце в розумінні інтерсуб'єктивності в Е. Гуссерля займає аналогізуюча аперцепція?
7. Розкрийте складності взаєморозуміння у вченні Х. Ортеги-і-Гассета.
8. В чому полягає особливість тілесно-просторового пояснення тлумачення людини Х. Ортеги-і-Гассета?
9. Який спосіб досягнення взаєморозуміння з Іншим пропонує Е. Левінас?
10. Порівняйте підходи щодо тлумачення «погляду Іншого» у теоріях Е. Левінаса та Ж.-П. Сартра.
11. Яке місце в людському співбутті М. Шелер надає мові?
12. Чому, на думку М. Гайдеггера, мова є домівкою буття?

Тестові завдання.

1. Тлумачення життєвого світу як “світу смислового досвіду”, в якому розгортається все життя людини належить:
  - а) Гуссерлю;
  - б) Камю;
  - в) Сартру;
  - г) Гадамеру;
  - д) Плеснеру.

2. У фундаментальній онтології Гайдеггера людина в життєвому світі постає як:
  - а) Dasein;
  - б) особистість;
  - в) трансцендентальний суб'єкт;
  - г) метасвідомість, теоретичний конструкт;
  - д) суб'єкт.

3. Віднайдіть характеристики інтерсуб'єктивності життєвого світу:
  - а) все перераховане;
  - б) умова подолання замкнено-егоїстичного обрію індивіда

- в) безперервний процес саморуху особистості в її небайдужому ставленні до Іншого;
- г) людське буття, яке завжди реалізується як співбуття;
- д) спрямованість на Іншого.

4. Аналогізуюча аперцепція в інтерсуб'єктивному світі це:

- а) уподібнювальне сприймання;
- б) діалогічність;
- в) дружба;
- г) любов;
- д) емпатія.

Література

1. Богачов А., Ваховська Н., Кебуладзе В. Феноменологічне мислення в українських термінах. *Філософська думка*. 2019. № 4. С. 114–118.
2. Гусерль Е. Картезіанські медитації. Вступ до феноменології. Київ : Темпора, 2021. 303 с.
3. Гусерль Е. Ідеї чистої феноменології і феноменологічної філософії: Книга перша. Загальний вступ до чистої феноменології. Харків : Фоліо, 2020. 348.
4. Кебуладзе В. Феноменологічна психологія і феноменологічна соціологія. Навчально-методичний посібник. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021. 134 с.
5. Кебуладзе В. І. Ідеї I : трансцендентальний поворот у феноменологічній філософії. *Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство*. 2022. Томи 9–10. С. 98–106.
6. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022. 396 с.
6. Культурологія : підручник: За ред. док. філос. наук, проф. Є. Р. Борінштейна, Одеса : Університет Ушинського, 2023. 433 с
7. Левкулич В, Матвієнко О. Феноменологія і герменевтика: навчально методичні рекомендації. Ужгород : В-тво УжНУ «Говерла», 2020. 51 с.

8. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії : навч. посіб. Нац. ун-т «Львів. Політехніка». 2-ге вид., випр. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. 594 с.
9. Юдкін-Ріпун І. Феноменологія культури як методологія інтерпретації. К. : Ін-т культурології НАМ України, 2020. 352 с.
10. Zaluzhna A. et al. «The world of man» as «the world of culture» in the discourse of the Kyiv philosophical school. *Вісник ЖДУ імені Івана Франка. Філософські науки.* № 2 (93). 2023. С. 36–42.

Першоджерела

Прореферуйте уривок праці М. Хайдеггера «Буття та час» Р.5.Б. Повсякденне «ось-буття» та падіння присутності.
URL: <https://booksonline.com.ua/view.php?book=135864>

Дайте відповіді на питання:

1. Чому людське співбуття автор розглядає як падіння та несправжність людського існування?
2. Які екзистенціали виражають несправжність Dasein як буття людини-у-світі у співбутті з іншими?
3. Чому людина, на думку автора, набирає характеристик анонімності та знеособленого повсякденного співіснування з іншими Dasein ?

Тема 4. Проблема суспільства та масовизації у феноменології культури

Основні поняття і категорії: суспільство, соціум. маса, людина-маса, натовп, інстинктивність, знеособленість, свобода, сваволя, відповідальність, вибір, обов'язок, «das Man», деспотизм, терор, вождизм.

План

1. Феномен масовизації як особливість соціокультурного буття
2. Теоретичне осмислення «людини-маси» у феноменологічно-орієнтованих теорій.
3. Характерні риси масовизації суспільства.

4. Проблема «людини-маси» в українській літературі першої половини ХХ ст.

Контрольні питання

1. Які підходи до розуміння «людини-маси» та феномена масовизації виявились у мислителів феноменологічного спрямування?
2. У чому полягає специфіка існування масового суспільства ?
3. Охарактеризуйте основні конститутивні екзистенціали «несправжності» людської екзистенції у філософії М. Гайдеггера.
4. Чому спосіб буття Dasein виступає як неістинність та падіння ?
5. Яким чином Ортега-і-Гассет обґрунтував феномен виникнення «масової свідомості» ?
6. Яких характеристик набуває «людина-маси» ?
7. Який сутнісний зміст вкладається в поняття «маса» ?
8. Яку роль відіграють пропагандистські методи в перетворення людей на безликий матеріал?
9. Чому у формуванні феномена масового суспільства значна увага приділяється ролі вождя?
10. Розкрийте сутність колективного несвідомого?
11. Хто з відомих українських митців першої половини ХХ ст. звертається до проблеми масового суспільства?
12. Які провідні суспільні ідеї в радянській Україні сприяли утвердженню «людини-маси» ?

Тестові завдання.

1. Виберіть характеристики соціального в людині:
  - а) регламентує і обмежує природне й виводить людину за індивідуальні межі;
  - б) підпорядковує фізичним і біологічним умовам виживання;
  - в) включає людину у вироблені в процесі співбуття відносини;
  - г) утверджує біологічне та природне в людині;
  - д) зводить людину до інстинктів.
2. До характеристик «масової свідомості» відносяться:

- а) світосприйняття, і поведінка індивіда цілком визначається зовнішніми чинниками;
- б) утвердження свободи;
- в) особистість розчиняється в посередності;
- г) утвердження індивідуальності;
- д) людина починає бути сама собою.

3. Проблему масового суспільства розглядають:

- а) Гуссерль;
- б) Гайдеггер;
- в) Камю;
- г) Кіркегор;
- д) Ортега-і-Гассет.

4. Ототожнення людини з Іншими «Ман» у Гайдеггера постає як:

- а) анонімне;
- б) особисте;
- в) усереднене;
- г) справжнє;
- д) індивідуальне.

Література.

1. Богачов А., Ваховська Н., Кебуладзе В. Феноменологічне мислення в українських термінах. *Філософська думка*. 2019. № 4. С. 114–118.
2. Гаврилюк Н., Кульчицька А. Феноменологія соціальної дезадаптації: теоретичний аспект. *Особистість і суспільство: методологія та практика сучасної психології* : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Луцьк, 13 трав. 2019 р.) Луцьк, 2019. С. 13–15.
3. Залужна А. Є. Проблемність морально-етичних вимірів особистісного становлення у філософській рефлексії М. Гайдеггера. *Людина і суспільство: економічний та соціокультурний розвиток* : матеріали X всеукр. наук.-практ. конф. (м. Рівне, 20 квітня 2022 р.). Рівне, 2022. С. 70–72.

4. Кебуладзе В. Феноменологічна психологія і феноменологічна соціологія : навчально-методичний посібник. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021. 134 с.
5. Кебуладзе В. І. Ідеї І : трансцендентальний поворот у феноменологічній філософії. *Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство*. 2022. Томи 9–10. С. 98–106.
6. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022. 396 с.
7. Культурологія : підручник: За ред. док. філос.наук, проф. Є. Р. Борінштейна, Одеса : Університет Ушинського, 2023. 433 с
8. Пасинок В. Г. Основи культури мовлення : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури. 2020. 228 с.
- Левкулич В, Матвієнко О. Феноменологія і герменевтика : навчально методичні рекомендації. Ужгород : В-тво УжНУ «Говерла» 2020. 51 с.
9. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії : навч. посіб. Нац. ун-т «Львів. Політехніка». 2-ге вид., випр. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. 594 с.
10. Плашевська А. Ортега-і-Гассет: Проблеми масової та елітарної культури. URL: <https://plomin.club/ortega-i-gasset-problems-of-mass-and-elite-culture/>
11. Юдкін-Ріпун І. Феноменологія культури як методологія інтерпретації. К. : Ін-т культурології НАМ України, 2020. 352 с.
12. Zaluzhna A. et al. «The world of man» as «the world of culture» in the discourse of the Kyiv philosophical school. *Вісник ЖДУ імені Івана Франка. Філософські науки*. № 2 (93). 2023. С. 36–42.

Першоджерела

Прореферуйте фрагменти праці Х. Ортеги-і-Гассета «Повстання мас» Б. Паскаля «Думки» (Р.1.). URL: https://librebook.me/the_revolt_of_the_masses

Дайте відповіді на питання:

1. Чому автор вважає, що сучасне буття людей характеризується масовою свідомістю?

2. Як Х. Ортега-і-Гассет співставляє меншість та більшість в суспільному бутті?

3. Якими характеристиками у творі наділяється «людина-маси»?

Тема 5. Мораль як феномен культури

Основні поняття і категорії: мораль, моральність, смисл, моральний смисл, моралізм, тиранічний моралізм, демонічний моралізм, моралізаторство, демагогія, імператив, вимога, моральна оцінка, вчинок, доброзичливість.

План

1. Мораль-моральність: особливість співвідношення.
2. Моральна проблематика у феноменології.
3. Моральний смисл у проблемному полі становлення особистості.
4. Феномени моралізму та моралізаторства

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте особливість співвідношення понять морі та моральності
2. Розкрийте особливість осмислення моральної проблематики у феноменологічних теоріях.
3. Назвіть основні підходи в розумінні феномена моралі у контексті феноменологічно-орієнтованої методології.
4. Яку роль відіграє мораль у ціннісно-смісловому світі людської культури?
5. Який сутнісний зміст вкладається в поняття «моральний смисл»?
6. В чому полягає особливість морального смислу у поглядах А.-Т. Теменецької?
7. Охарактеризуйте особливість моральних поглядів М. Шелера?
8. Яке значення набуває феномен подієвості в розумінні моральних аспектів людської екзистенції?

9. Чому моралізм виступає світоглядним спотворенням моралі?
10. Як співвідносяться між собою феномени моралізму та моралізаторства?
11. Охарактеризуйте основні риси феномена моралізму?
12. Розкрийте різновиди моралізму.

Тестові завдання.

1. До особливостей етичних категорій у вченні М. Шелера належать:
  - а) оціночний характер;
  - б) не носять спонукального характеру до дій;
  - в) не є обов'язковими;
  - г) етичні категорії пізнаються через інтуїтивні акти любові та ненависті;
  - д) етичні категорії пізнаються через інтуїтивні акти справедливості та несправедливості.

2. Причинами щодо необхідності розмежування моралі та моральності Малахов вважає:
  - а) визначення відмінностей між світоглядом та світовідношенням;
  - б) відсутність відмінностей між світоглядом та світовідношенням;
  - в) мораль виражає нормативність, орієнтуючись на ідеї обов'язковості;
  - г) відсутність всезагальної морально-законодавчої спрямованості;
  - д) мораль передбачає не ідеально-нормативні імперативи моральної свідомості, а світ смислів.

3. Демонічний моралізм Бердяєва передбачає такі характеристики:
  - а) служіння закону соціально-загальному;
  - б) утвердження індивідуально-якісної моралі;

- в) проникнення моральних імпульсів у внутрішній світ людини;
- г) предметом любові постає конкретна людина;
- д) служіння абстрактному добру.

Література

1. Богачов А., Ваховська Н., Кебуладзе В. Феноменологічне мислення в українських термінах. *Філософська думка*. 2019. № 4. С. 114–118.
2. Гаврилюк Н., Кульчицька А. Феноменологія соціальної дезадаптації: теоретичний аспект. *Особистість і суспільство: методологія та практика сучасної психології* : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Луцьк, 13 трав. 2019 р.) Луцьк, 2019. С. 13–15.
3. Єрмоленко А. Генеалогія моралі як габітусу розуму. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ca991c86-21c0-42da-a4dc-f3be9d1b963b/content>
4. Залужна А. Є. Проблемність морально-етичних вимірів особистісного становлення у філософській рефлексії М. Гайдеггера. Людина і суспільство: економічний та соціокультурний розвиток : матеріали X всеукр. наук.-практ. конф. (м. Рівне, 20 квітня 2022 р.). Рівне, 2022. С. 70–72.
5. Кебуладзе В. Феноменологічна психологія і феноменологічна соціологія : навчально-методичний посібник. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021. 134 с.
6. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022. 396 с.
7. Культурологія : підручник: За ред. док. філос.наук, проф. Є. Р. Борінштейна, Одеса : Університет Ушинського, 2023. 433 с.
8. Пасинок В. Г. Основи культури мовлення: навчальний посібник. Київ : Центр навчаль-ної літератури. 2020. 228 с.

9. Левкулич В, Матвієнко О. Феноменологія і герменевтика : навчально методичні рекомендації. Ужгород : В-тво УжНУ «Говерла» 2020.51 с.
10. Петренко М. О. Сучасні морально-етичні виклики: соціокультурні засади та філософські дискурси. *Актуальні проблеми філософії та соціології* : Науково-практичний журнал 2021. Вип. 33. С. 44–49.
11. Петрушенко В. Психологічна онтологія (Досвід нетрадиційної онтології) : монографія. Львів : Новий Світ, 2020. 115 с.
12. Петрушенко В. Філософія. Вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії : навч. посіб. Нац. ун-т «Львів. Політехніка». 2-ге вид., випр. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. 594 с.
13. Плашевська А. Ортега-і-Гассет: Проблеми масової та елітарної культури. URL: <https://plomin.club/ortega-i-gasset-problems-of-mass-and-elite-culture/>
14. Юдкін-Ріпун І. Феноменологія культури як методологія інтерпретації. К. : Ін-т культурології НАМ України, 2020. 352 с.
15. Zaluzhna A. et al. «The world of man» as «the world of culture» in the discourse of the Kyiv philosophical school. *Вісник ЖДУ імені Івана Франка. Філософські науки. № 2 (93). 2023. С. 36-42.*

Першоджерела

Про реферуйте фрагмент праці А. Залужної «Морально-естетичні засади життєвого світу людини». Монографія. С. 88-102. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/1879/1/722556%20zah.pdf>

Дайте відповіді на питання:

1. Чому для розуміння морального смислу особлива увага надається концепції особистості А.-Т. Теменецької?
2. Чому, на думку автора, моральні смисли є важливими в обґрунтування моральнісних засад життєвого світу людини?

3. Яку роль в розумінні морального смислу відіграє феномен любові?

Тема 6. Економіка як феномен культури

Заняття 1. Особливості світу існування людини економічної

Основні поняття і категорії: економіка, потреби, економічні потреби, споживач, потреби самореалізації, капітал, дохід, витрати, поведінкова економіка, товар, послуги, конс'юмеризм.

План

1. Економічна сфера культури у контексті осмислення феномена потреб.
2. Споживач як головний суб'єкт економічної сфери.
3. Феномен конс'юмеризму: особливість функціонування та характеристика основних підходів.

Контрольні питання

1. Який сутнісний зміст вкладається в поняття «потреби»?
2. Чому потреби виступають як суб'єктивно-об'єктивний феномен?
3. Охарактеризуйте основні підходи до розуміння потреб.
4. Розкрийте особливість ієрархічної побудови піраміди потреб А. Маслоу.
5. В чому полягає специфіка осмислення потреб самоактуалізації у вченні А. Маслоу?
7. Як розглядаються потреби в класичних економічних теоріях?
8. Охарактеризуйте особливості вчення про потреби в австрійській школі маржиналізму.
9. Як співвідносяться між собою поняття «споживач» та «споживання»?
10. Що таке поведінкова економіка?
11. Які ірраціональні аспекти поведінки споживача виокремлює Д. Канеман?

12. Як здійснюється захист прав споживачів в Україні?

Тестові завдання

1. Потреби розглядаються як:

- а) недостатність;
- б) спонукання до активності;
- в) достатність;
- г) задоволеність;
- д) гармонійний стан особистості.

2. Психологічний підхід до потреб передбачає:

- а) розгляд потреб крізь призму відповідних активно-спонукальних станів, які виникають в організмі під впливом зовнішньої природної необхідності;
- б) переживання певної недостатності;
- в) усвідомлення залежності людини від природи;
- г) залежність потреб від психофізичних характеристик особистості;
- д) потреби формуються під впливом соціальних умов.

3. Характеристиками економічних потреб є:

- а) стан незадоволення матеріальними благами;
- б) нужда, яку людина прагне подолати;
- в) нужда, що зумовлює до зусиль збільшення доходів;
- г) внутрішній мотив людини;
- д) духовне вдосконалення.

4. Ієрархічна піраміда потреб Маслоу передбачає:

- а) розкриття засад само актуалізації;
- б) стан задоволення та самовпевненості;
- в) зростання особистості у проблемному полі встановленої ієрархії;
- г) сталість та не процесуальність;
- д) одновимірність.

Література.

1. Богачов А., Ваховська Н., Кебуладзе В. Феноменологічне мислення в українських термінах. *Філософська думка*. 2019. № 4. С. 114–118.
2. Гумбрехт Г. У. Продукування присутності. Що значення не може передати. Харків: IST Publishing, 2020. 186 с.
3. Залужна А., Макух Т. Корпоративна культура в системі менеджменту. *Детермінанти соціально-економічного відновлення держави, регіонів та суб'єктів господарювання* : збірник матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф.(м. Рівне, 10 листопада 2023). Рівне, 2023. С. 646-648.
4. Залужний А. Л. Інформаційно-мережеві виміри сучасної економіки. *Причорноморські економічні студії*. Науковий журнал. 2020. Вип. 50. Ч. 1. С. 59–63.
5. Залужний А. Конс'юмеризм у системі споживання в контексті постіндустріальної економіки. *Colloquium-journal. National security Economic sciences Public administration*. Warszawa (Poland), 2021. №3 (90). С.30-34.
6. Кебуладзе В. Феноменологічна психологія і феноменологічна соціологія. Навчально-методичний посібник. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021.
7. Мальчик М. В., Адасюк І. П. Реклама в інтернеті: теоретичний аналіз і особливості. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми економіки та управління». 2021. № 1(7). С. 75–85.
8. Шюц А., Лукман Т. Структури життєсвіту. Харків: Фоліо, 2018. 539 с.
9. Юдкін-Ріпун І. Феноменологія культури як методологія інтерпретації. К.: Ін-т культурології НАМ України, 2020. 352 с.

Першоджерела

Прореферуйте статтю Залужного А. «Конс'юмеризм у системі споживання в контексті постіндустріальної економіки». *Colloquium-journal. National security Economic*

sciences Public administration. Warszawa (Poland), 2021. №3 (90). С.30-34.

Дайте відповіді на питання:

1. Які існують структурні напрями конс'юмеризму?
2. Чому в Україні існує низка проблем, пов'язана з питаннями захисту прав споживачів?
3. Яке місце у правах захисту споживачів займає Рух Ральфа Нейдера?

Заняття 2. Феномен демонстративного споживання

Основні поняття і категорії: демонстративність, споживання, демонстративне споживання, престижне споживання, елітарне споживання, наслідувальне споживання, маркетинг, гедонізм, перфекціонізм, «макдональдизація» суспільства.

План

1. Теоретичні підходи дослідження феномена демонстративного споживання у контексті осмислення потреб людини.
2. Характеристика основних типів демонстративного споживання.
3. Комунікативно-маркетингові фактори впливу на демонстративне споживання.

Контрольні питання

1. Який сутнісний зміст вкладається в поняття «демонстративне споживання»?
2. Чому демонстративне споживання набуває трансформацій в умовах інформаційного суспільства?
3. Охарактеризуйте основні типи демонстративного споживання.
4. Розкрийте основні фактори впливу демонстративного споживання.
5. В чому полягає специфіка престижного споживання?

6. Як розглядаються демонстративне споживання у поглядах Т. Веблена ?
7. Охарактеризуйте особливості вчення про симулятивність споживання в поглядах Ж. Бодрійяра.
8. Як співвідносяться між собою поняття «демонстративність» та «престиж»?
9. Хто і яким чином надав теоретичного обґрунтування проблемі розкоші в соціокультурному аспекті?
10. Охарактеризуйте особливості трансформаційних зрушень демонстративного споживання в умовах інформаційного суспільства.
11. Яке місце в демонстративного споживанні займає елітарне споживання?

Тестові завдання

1. Демонстративне споживання розглядаються як:
  - а) недостатність;
  - б) задоволення основних функціональних потреб;
  - в) показ фінансового забезпечення;
  - г) належність до вищих статусних груп;
  - д) все перераховане.

2. Гедоністичний підхід до потреб демонстративного споживання передбачає:
  - а) орієнтація на практичні та корисливі інтереси;
  - б) орієнтація на задоволення;
  - в) вищі смисложиттєві потреби;
  - г) релігійно-моральні орієнтири;
  - д) чуттєва насолода як основна ціль життя.

3. Характеристиками елітарного споживання є:
  - а) орієнтація на «асоціальні» чинники егоїзму, нарцисизму, заздрості, кар'єризму
  - в) вираження власної індивідуальності та унікальності;
  - б) копіювання вищих статусних груп;
  - в) орієнтація «протосоціальні» чинники турботи та любові;
  - г) нужда, яку людина прагне подолати;

д) показове демонстрування фінансового забезпечення.

4. Особливості симулятивного споживання розглядають:

- а) Ж. Бодрійяр;
- б) К. Менгер;
- в) Т. Вебден;
- г) Ж. Дельоз;
- д) З. Бауман.

Література.

1. Богачов А., Ваховська Н., Кебуладзе В. Феноменологічне мислення в українських термінах. *Філософська думка*. 2019. № 4. С. 114–118.
2. Гумбрехт Г. У. Продукування присутності. Що значення не може передати. Харків: IST Publishing, 2020. 186 с.
3. Довгань А. Демонстративне споживання – модус життя частини елітної групи громадян України. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. Вип. 2 (25). С. 722-730.
4. Журило В. Формування демонстративної поведінки споживачів на ринку високотехнологічних товарів України. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2020. № 2 (73). С. 151–163.
5. Залужна А., Макух Т. Корпоративна культура в системі менеджменту. *Детермінанти соціально-економічного відновлення держави, регіонів та суб'єктів господарювання* : збірник матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф.(м. Рівне, 10 листопада 2023). Рівне, 2023. С. 646-648.
6. Залужний А. Л. Інформаційно-мережеві виміри сучасної економіки. *Причорноморські економічні студії*. Науковий журнал. 2020. Вип. 50. Ч. 1. С. 59–63.
7. Залужний А. Конс'юмеризм у системі споживання в контексті постіндустріальної економіки. *Colloquium-journal. National security Economic sciences Public administration*. Warszawa (Poland), 2021. №3 (90). С.30-34.
8. Кебуладзе В. Феноменологічна психологія і феноменологічна соціологія. Навчально-методичний

посібник. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021.

9. Мальчик М. В., Адасюк І. П. Реклама в інтернеті: теоретичний аналіз і особливості. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми економіки та управління». 2021. № 1(7). С. 75–85.

10. Шюц А., Лукман Т. Структури життєвіту. Харків: Фоліо, 2018. 539 с.

11. Юдкін-Ріпун І. Феноменологія культури як методологія інтерпретації. Київ : Ін-т культурології НАМ України, 2020. 352 с.

Першоджерела

Прореферуйте статтю В. Журило «Формування демонстративної поведінки споживачів на ринку високотехнологічних товарів України». *Вісник соціально-економічних досліджень* 2020. № 2 (73). С. 151–163.

Дайте відповіді на питання:

1. Які різновиди демонстративного споживання виокремлює автор?

2. Який зміст вкладається у феномен демонстративності перфекціонізму?

3. Які орієнтири в задоволенні потреб демонстративного споживання притаманні для молоді?

Заняття 3. Феномен моди в демонстративному споживанні.

Основні поняття і категорії: комунікативний маркетинг, споживання, попит, пропозиція, виробництво, конвейерне виробництво, симулякр, символ, маркетинг, мода, реклама, бренд, брендинг, гедонізм.

План

1. Комунікативний маркетинг та його вплив на формування потреб споживачів.

2. Мода як творець нових стандартів соціокультурного буття.

3. Мода та бренд у проблемному полі демонстративного споживання.

Контрольні питання

1. Що Ви розумієте під поняттям «комунікативний маркетинг»?
2. Яким чином комунікативний маркетинг впливає на потреби споживачів?
3. Охарактеризуйте основні різновиди диференціації споживачів модних стандартів.
4. Розкрийте особливості осмислення феномена моди у працях Г. Зімеля.
5. В чому полягає специфіка рекламної діяльності?
7. Які зміни відбулися в рекламі в умовах інформаційно-мережевої економіки?
8. Охарактеризуйте основні ідеї втілені в брендовій продукції.
9. Як співвідносяться між собою поняття «мода» та «бренд»?
10. Що таке брендингова діяльність?
11. Охарактеризуйте вплив моди на феномен демонстративного споживання.
12. Яке місце в демонстративного споживанні займає бренд?

Тестові завдання

1. До основних типів споживачів модних стандартів А. Гофман відносить:
  - а) лідерів;
  - б) інноваторів;
  - в) традиціоналістів;
  - г) послідовників;
  - д) все перераховане.
2. Основними характеристиками рекламної діяльності є:
  - а) пропагування властивостей, функцій або брендкових характеристик продукції;
  - б) вивчення інтересів та ціннісних орієнтацій споживачів;
  - в) застосування маркетингових методів переконання;

- г) спрямованість на мотиваційну сферу прийняття економічних рішень споживачів;
- д) все перераховане.

3. До характеристик брендингу не відноситься:

- а) створюється на виробництві;
- в) створюється не на виробництві, а в свідомості людей;
- б) впливає на раціональні чинники поведінки споживачів;
- в) впливає на раціональні та ірраціональні чинники поведінки споживачів;
- г) створюється бажаний образ товару;
- д) все перераховане.

4. Основними властивостями Інтернет-реклами є:

- а) відстежується реакція споживачів на певну рекламну інформацію;
- б) використання мережевих технологій на необхідних веб-ресурсах для просунення на ринку товарів;
- в) прискореність взаємодій;
- г) 5-10 разів знижуються витрати на рекламу;
- д) вдвічі збільшуються витрати на рекламу.

Література.

1. Богачов А., Ваховська Н., Кебуладзе В. Феноменологічне мислення в українських термінах. *Філософська думка*. 2019. № 4. С. 114–118.
2. Довгань А. Демонстративне споживання – модус життя частини елітної групи громадян України. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. Вип. 2 (25). С. 722–730.
3. Журило В. Формування демонстративної поведінки споживачів на ринку високотехнологічних товарів України. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2020. № 2 (73). С. 151–163.

4. Залужний А. Л. Інформаційно-мережеві виміри сучасної економіки. *Причорноморські економічні студії*. Науковий журнал. 2020. Вип. 50. Ч. 1. С. 59–63.
5. Залужний А. Конс'юмеризм у системі споживання в контексті постіндустріальної економіки. *Colloquium-journal. National security Economic sciences Public administration*. Warszawa (Poland), 2021. №3 (90). С.30–34.
6. Кебуладзе В. Феноменологічна психологія і феноменологічна соціологія : навчально-методичний посібник. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021.
7. Кущик І. Мода в контексті символічного простору культури. *Культура і сучасність* № 1, 2020. С.73–78.
8. Тканко О. «Естетична» культура та мода в Україні кінця ХХ ст. URL: https://lnam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk/32_new/21.pdf
9. Шюц А., Лукман Т. Структури життєвіту. Харків : Фоліо, 2018. 539 с.
10. Юдкін-Ріпун І. Феноменологія культури як методологія інтерпретації. Київ : Ін-т культурології НАМ України, 2020. 352 с.

Першоджерела

Прореферуйте статтю О. Тканко «Естетична» культура та мода в Україні кінця ХХ ст. URL: https://lnam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk/32_new/21.pdf

Дайте відповіді на питання:

1. Які зміни в модних тенденціях відбулися в постіндустріальному соціокультурному просторі?
2. Який, на думку автора, постає новий естетичний ідеал жінки в Україні наприкінці ХХ ст.?
3. Яких характеристик у запропонованій статті набирає вулична молодіжна мода ?

Тема 7. Політика як феномен культури.

Основні поняття і категорії: політика, управління, держава, влада, закон, суб'єкт політики, об'єкт політики, політична діяльність, політична організація суспільства, ресурси політики, олігархія, демократія, монархія.

План

1. Теоретичні виміри політики: сутність, структура та функції.
2. Основні форми правління.
3. Типи сучасних політичних систем.

Контрольні питання

1. Який сутнісний зміст вкладається в поняття «політика»?
2. Як між собою співвідносяться поняття «суб'єкт політики» та «об'єкт політики»?
3. Розкрийте основні підходи щодо розуміння політики.
4. Яку роль відіграє державна влада в політичній системі?
5. В чому полягає особливість ідей ідеальної держави Платона?
6. Чому політика розглядається як нормотворчість?
7. Які основні ознаки притаманні для держави ?
8. Розкрийте зміст структурних елементів політичної системи.
9. Охарактеризуйте основні форми правління.
10. Які форми держави виступають в Аристотеля правильними.
11. Розкрийте основні функції політики.
12. В чому полягає особливість політичної концепції Н. Маккіавелі?

Тестові завдання

1. З наведених структурних елементів політики віднайдіть помилкове:
  - а) політична влада;
  - б) суб'єкти і об'єкти політики;
  - в) політичні відносини та політичну діяльність;
  - г) політична самосвідомість;

д) політична культура .

2. До правильних форм держави Аристотель відносить:

- а) монархію;
- б) теократію;
- в) аристократію;
- г) охлократію;
- д) все перераховане.

3. Для Макіавеллі найкращого формою правління, що найбільше відповідає вимогам рівності і свободи є:

До характеристик брендингу не відноситься:

- а) монархія;
- б) народне правління;
- в) республіка;
- г) аристократія;
- д) теократія.

4. До основних типів політичних систем відносять:

- а) англо-американський;
- б) європейсько-континентальний;
- в) тоталітарний;
- г) доіндустріальний;
- д) все перераховане.

Література.

1. Богачов А., Ваховська Н., Кебуладзе В. Феноменологічне мислення в українських термінах. *Філософська думка*. 2019. № 4. С. 114–118.
2. Демиденко Н.М. Політологія : навчальний посібник. Сумс. філ. Харків. нац. ун-ту внутр. Справ. Суми, 2022. 318 с.
3. Кебуладзе В. Феноменологічна психологія і феноменологічна соціологія : навчально-методичний посібник. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021.
4. Клімова Г. П. Феномен політичної культури: теоретико-методологічний дискурс. URL:

<https://cyberleninka.ru/article/n/fenomen-politichnoyi-kulturi-teoretiko-metodologichniy-diskurs/viewer>

5. Пехник А. В. Політична ідеологія: навч.-метод. посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Одеса : Фенікс, 2023. 64 с.
6. Шайгородський Ю. Ж. Довіра як політико-психологічний феномен. *Політичне життя*. 2021. №4. С. 63–69.
7. Шюц А., Лукман Т. Структури життєсвіту. Харків : Фоліо, 2018. 539 с.
8. Юдкін-Ріпун І. Феноменологія культури як методологія інтерпретації. Київ : Ін-т культурології НАМ України, 2020. 352 с.

Першоджерела

Прореферуйте статтю Н. В. Москальця «Досвід і проблеми реформування політичної системи в Україні на сучасному етапі».

URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/index.php?op=1&z=437>

Дайте відповіді на питання:

1. Яким чином автор розкриває питання політичної реформи?
2. Які особливості реформування політичної системи в Україні були зроблені на початку 1990-х років ?
3. Які, на думку автора, проблемні аспекти реформування політичної системи в Україні доцільно врахувати при проведенні політичних перетворень?

Тема 8. Культура повсякденності: особливості становлення та просторово-часові модули.

Заняття 1. Культура повсякденності у контексті феноменології культури.

Основні поняття і категорії: культура, повсякденність, культура повсякденності, досвід, здоровий глузд, оповсякденюваність, побут, приватне життя, етнометодологія, висока культура, рутина, профанне, щоденність.

План

1. Феномен повсякденності у поглядах А. Шюца та В. Вальденфельса.
2. Повсякденність: сутність, функції та властивості.
3. Особливість тлумачення повсякденності у сучасній гуманітаристиці.

Контрольні питання.

1. Коли формується проблема культури повсякденності?
2. Здійсніть порівняльну характеристику високої культури та культури повсякденності.
3. Яке місце займає феноменологічна методологія Е. Гуссерля у становленні проблеми культури повсякденності?
4. Розкрийте специфіку непроблемного сектору повсякденності.
5. Проаналізуйте особливості світу повсякденного існування людини.
6. Визначте місце та роль школи Аналіз у становленні теоретичного обґрунтування культури повсякденності.
7. Розкрийте сутнісний зміст поняття «культура повсякденності».
8. Визначте особливість співвідношення понять «світ», «життєвий світ» та «повсякденність».
9. Охарактеризуйте основні ознаки повсякденності, виокремлені А. Шюцом.
10. Чому побут є найближчим поняттям до повсякденності?
11. Як співвідносяться з повсякденністю побут та приватне життя?
12. Охарактеризуйте особливість соціологічного трактування світу повсякденності.

Тестові завдання

1. Розробниками теорії соціального конструювання реальності є:
  - а) Гуссерль;
  - б) Гайдеггер;

- в) Сартр;
- г) Бергер;
- д) Лукман.

2. Яка з виокремлених А. Шюцем характеристик не відноситься до повсякденності:

- а) природність установки;
- б) циклічність часу;
- в) типізація;
- г) теоретичні знання;
- д) трудова діяльність.

3. Здоровий глузд передбачає:

- а) повсякденні знання;
- б) теоретичні знання;
- в) елементарні знання;
- г) наукові знання;
- д) все перераховане.

4. Дослідження культури повсякденності Р. Вільянсом у контексті cultural studies базується на ідеях:

- а) семіотики;
- б) інституції влади;
- в) тоталітаризму;
- г) антропології;
- д) позитивізм.

Література

1. Богачов А., Ваховська Н., Кебуладзе В. Феноменологічне мислення в українських те-рмінах. *Філософська думка*. 2019. № 4. С. 114–118.
2. Гусерль Е. Картезіанські медитації. Вступ до феноменології. Київ : Темпора, 2021. 303 с.
3. Гусерль Е. Ідеї чистої феноменології і феноменологічної філософії: Книга перша. Загальний вступ до чистої феноменології. Харків : Фоліо, 2020. 348.

4. Гумбрехт Г. У. Продукування присутності. Що значення не може передати. Харків : IST Publishing, 2020. 186 с.
5. Кебуладзе В. Феноменологічна психологія і феноменологічна соціологія : навчально-методичний посібник. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021. 134 с.
6. Кебуладзе В. І. Ідеї І : трансцендентальний поворот у феноменологічній філософії. *Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство*. 2022. Томи 9–10. С. 98–106.
7. Козловська М., Чорна К. Повсякденність у предметному полі людиноорієнтованого підходу. *Культурологічний альманах*. Вип. 3, 2023. С. 264–270.
8. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022. 396 с.
9. Смаравоз. І. Художня повсякденність: Термінологічні проблеми. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. 2020. Вип. 1 (92). С.41–50.
10. Шюц А., Лукман Т. Структури життєсвіту. Харків : Фоліо, 2018. 539 с.
11. Юдкін-Ріпун І. Феноменологія культури як методологія інтерпретації. К. : Ін-т культурології НАМ України, 2020. 352 с.

Першоджерела

Прореферуйте статтю М. Окрут «Повсякденна реальність: пошуки визначення» URL: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2006/10/30-41__no-5__vol-16__2006__UKR.pdf

Дайте відповіді на питання.

1. В чому полягає специфіка осмислення ідеї «світів досвіду»?
2. Як, на думку автора, співвідносяться між собою життєвий світ та повсякденність?
3. Яке місце в розумінні повсякденності займає щоденність?

Заняття 2. Простір і час у проблемному полі хронотопу культури

Основні поняття і категорії: хронотоп, простір, час, фізичний простір, соціальний простір, простір побуту, перцептуальний простір повсякденності, офіційно-публічний простір, приватний простір, свято, фізичний час, соціальний час.

План

1. Фізичний та соціальний простір повсякденності.
2. Часовий параметр повсякденності та його характеристика.
3. Особливість співвідношення повсякденності та свята.

Контрольні питання.

1. Який сутнісний зміст вкладається в поняття «хронотоп»?
2. Яка роль належить простору в культурі повсякденності?
3. В чому різниця між зовнішнім та внутрішнім простором?
4. В чому полягає специфіка соціального простору?
5. Порівняйте фізичний та соціальний простір.
6. Охарактеризуйте приватний простір.
7. Наведіть приклади приватного простору.
8. Назвіть основні типи соціального простору.
9. Розкрийте структуру часу повсякденності.
10. Розкрийте поняття часу повсякденності.
11. Як між собою співвідноситься час повсякденності та свято?
12. Яку роль відіграє свято в культурі повсякденності?

Тестові завдання

1. Перцептуальний простір повсякденності це:
  - а) те, що досягається розумом;
  - б) це світ смислів і символічних значень;
  - в) те, що сприймається органами почуттів;
  - г) сукупність зв'язків, в яких знаходиться індивід по відношенню до різних груп суспільства;
  - д) все перераховане.

2. Фізичний простір повсякденності розглядається в модусах:
а) перцептуальному;

б) концептуальному;

в) соціальному;

г) морально-етичному;

д) все перераховане.

3. Офіційно-публічний простір передбачає:

а) трудову діяльність людини;

б) неформальні зв'язки з близькими людьми;

в) взаємодії з сусідами по будинку, малознайомими колегами і випадковими знайомими;

г) незалежність від примусового впливу громадських норм;

д) зобов'язання перед суспільством і державою.

4. До часу виконання робочих обов'язків не відноситься:

а) сільськогосподарські роботи;

б) діяльність, націлена на забезпечення себе і сім'ї;

в) відпочинок;

г) турботи з прибирання будинку;

д) заробляння грошей.

Література

1. Богачов А., Ваховська Н., Кебуладзе В. Феноменологічне мислення в українських те-рмінах. Філософська думка. 2019. № 4. С. 114–118.

2. Гусерль Е. Картезіанські медитації. Вступ до феноменології. Київ : Темпора, 2021. 303 с.

3. Гусерль Е. Ідеї чистої феноменології і феноменологічної філософії: Книга перша. Загальний вступ до чистої феноменології. Харків : Фоліо, 2020. 348.

4. Гумбрехт Г. У. Продукування присутності. Що значення не може передати. Харків : IST Publishing, 2020. 186 с.

5. Кебуладзе В. Феноменологічна психологія і феноменологічна соціологія : навчально-методичний посібник. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021. 134 с.
6. Кебуладзе В. І. Ідеї І : трансцендентальний поворот у феноменологічній філософії. *Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство*. 2022. Томи 9–10. С. 98–106.
7. Козловська М., Чорна К. Повсякденність у предметному полі людиноорієнтованого підходу. *Культурологічний альманах*. Вип. 3, 2023. С. 264–270.
8. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022. 396 с.
9. Смаравоз. І. Художня повсякденність: Термінологічні проблеми. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. 2020. Вип. 1 (92). С.41–50.
10. Шюц А., Лукман Т. Структури життєвіту. Харків : Фоліо, 2018. 539 с.
11. Юдкін-Ріпун І. Феноменологія культури як методологія інтерпретації. К. : Ін-т культурології НАМ України, 2020. 352 с.

Першоджерела

Прореферуйте статтю О. Бойко «Свято як екзистенційна основа буття людини» URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/39540/15-Boyko.pdf?sequence=1>

Дайте відповіді на питання:

1. В чому, на думку автора, полягає онтологічний зміст свята?
2. Чому свято постає фундаментальним станом людського буття?
3. Яким чином автор розглядає свято як феномен цілісного культурного континууму?

Тема 9. Проблема речі як феномена культури

Основні поняття і категорії: річ, конс'юмеризм, макдональдизація, кастомізація, реалогія, бажання, володіння, артефакт, нагромадження, колекціонування, практичність, естетичність.

План

1. Феноменологія речі: характеристика основних підходів.
2. Сутність, типи та функції речей.
3. Конс'юмеризм як пріоритет споживацьких орієнтирів¹.

Контрольні питання.

1. Які підходи у соціально-гуманітарних науках склалися до вивчення речі в повсякденному культурі?
2. Розкрийте сутнісний зміст поняття «річ».
3. Назвіть основних мислителів, які розглядали проблему речі?
4. Що таке «реалогія» і хто вперше вводить це поняття в науковий обіг?
5. Охарактеризуйте основні типи речей.
6. Яким чином річ постає артефактом пам'яті?
7. Коли річ виступає як нагромадження ?
8. З чим пов'язане явище хаотичного нагромадження речей ?
9. Охарактеризуйте основні функції речей.
10. Чому макдональдс виступає символом сучасної культури ?
11. Які негативні наслідки макдоналізації виокремлює Дж. Рітцер ?
12. Розкрийте основні підходи до розуміння явища конс'юмеризму?

Тестові завдання

1. До нових форм кастомізації відносяться:
  - а) тюнігізація;
  - б) уніфікація;
  - в) тейлоризація;
  - г) макдональдизація;
  - д) все перераховане.

2. Осмислення буття людини у зрізі модусів «мати» та «бути» здійснює:

- а) Вебер;
- б) Веблен;
- в) Фромм;
- г) Гайдеггер;
- д) Сартр.

3. Речі в реалогії ознаменують новий спосіб відносин:

- а) суб'єкт-об'єкт ;
- б) суб'єкт-суб'єкт;
- в) об'єкт-суб'єкт;
- г) об'єкт- об'єктрм;
- д) все перераховане.

4. До основних типів речей відносяться:

- а) річ як об'єкт бажання;
- б) річ як об'єкт діяльності;
- в) річ як відпочинок;
- г) річ як образ;
- д) все перераховане.

Література

1. Богачов А., Ваховська Н., Кебуладзе В. Феноменологічне мислення в українських те-рмінах. *Філософська думка*. 2019. № 4. С. 114–118.
2. Гусерль Е. Картезіанські медитації. Вступ до феноменології. Київ : Темпора, 2021. 303 с.
3. Гусерль Е. Ідеї чистої феноменології і феноменологічної філософії: Книга перша. Загальний вступ до чистої феноменології. Харків : Фоліо, 2020. 348.
4. Гумбрехт Г. У. Продукування присутності. Що значення не може передати. Харків : IST Publishing, 2020. 186 с.
5. Кебуладзе В. Феноменологічна психологія і феноменологічна соціологія : навчально-методичний

посібник. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021. 134 с.

6. Кебуладзе В. І. Ідеї I : трансцендентальний поворот у феноменологічній філософії. *Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство*. 2022. Томи 9–10. С. 98–106.

7. Козловська М., Чорна К. Повсякденність у предметному полі людиноорієнтованого підходу. *Культурологічний альманах*. Вип. 3, 2023. С. 264–270.

8 Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022. 396 с.

9. Смаравоз. І. Художня повсякденність: Термінологічні проблеми. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. 2020. Вип. 1 (92). С.41–50.

10. Шюц А., Лукман Т. Структури життєсвіту. Харків : Фоліо, 2018. 539 с.

11. Юдкін-Ріпун І. Феноменологія культури як методологія інтерпретації. К. : Ін-т культурології НАМ України, 2020. 352с.

Першоджерела

Прореферуйте уривок праці М. Гайеггера «Буття і час» (Р.3.15,16.).URL:

<https://booksonline.com.ua/view.php?book=135864&page=64>

Дайте відповіді на питання:

1. Яким чином автор тлумачить речі, які перебувають у світі?
2. Яке місце серед речей займають засоби?
3. Як між собою співвідносяться вимоги до речей «для-чого», «із-чого» та «для-того-щоб»?

Тема 10. Феномен тілесності та гастрономічної культури

Заняття 1. Феномен тілесності у культурі повсякденності

Основні поняття і категорії: тіло, тілесність, зовнішнє тіло, внутрішнє тіло, тілесний канон, класичний тілесний канон, гротескний тілесний канон, природнє тіло, соціальнє тіло, культурнє тіло, одяг.

План

1. Проблема тіла та тілесності у феноменологічних теоріях
2. Тіло в соціально-культурному вимірі
3. Одяг у контексті тілесності

Контрольні питання.

1. В чому полягає відмінність зовнішнього тіла від внутрішнього?
2. Який сутнісний зміст вкладається в поняття «тілесний канон»?
3. Які два протилежні уявлення про тіло запропоновано епохою Відродження?
4. Охарактеризуйте особливості гротескного тілесного канону.
5. Як між собою співвідносяться «тіло» та «тілесність»?
6. Які риси притаманні для тіла як феномена повсякденної культури?
7. Які характеристики тіла охоплює феномен тілесності?
8. Назвіть основні реєстри тіла.
9. Окресліть особливості соціального тіла?
10. Які уявлення про тіло формуються культурою?
11. Яку роль відіграє одяг в культурі повсякденності?
12. Охарактеризуйте особливість ідентифікаційної функції одягу.

Тестові завдання

1. Основоположником теорії тілесного канону є:
  - а) Гайдеггер;
  - б) Вальденфельс;
  - в) Камю;
  - г) Бахтін;
  - д) Шюц.

2. До основних реєстрів тіла належать:

- а) соціальне тіло;
- б) мобільне тіло;
- в) професійне тіло;
- г) культурне тіло;
- д) все перераховане.

3. Яка з властивостей не відноситься до функціональної характеристики одягу:

- а) захист тіла від несприятливих впливів зовнішнього середовища;
- б) зручність;
- в) практичність;
- г) мода;
- д) утилітарність.

4. Зовнішніми проявами тілесності є:

- а) вираз обличчя;
- б) татуювання;
- в) жести;
- г) ходьба;
- д) все перераховане.

Література

1. Богачов А., Ваховська Н., Кебуладзе В. Феноменологічне мислення в українських те-рмінах. *Філософська думка*. 2019. № 4. С. 114–118.
2. Гусерль Е. Картезіанські медитації. Вступ до феноменології. Київ : Темпора, 2021. 303 с.
3. Гусерль Е. Ідеї чистої феноменології і феноменологічної філософії: Книга перша. Загальний вступ до чистої феноменології. Харків : Фоліо, 2020. 348.
4. Гумбрехт Г. У. Продукування присутності. Що значення не може передати. Харків : IST Publishing, 2020. 186 с.

5. Іващенко Т. Герменевтика тілесності Г. Плеснера у контексті розвитку невербальних практик людської комунікації. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. 2023. № 4 (59). С. 93–104.
6. Кебуладзе В. Феноменологічна психологія і феноменологічна соціологія. Навчально-методичний посібник. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021. 134 с.
7. Козловська М., Чорна К. Повсякденність у предметному полі людиноорієнтованого підходу. *Культурологічний альманах*. Вип. 3, 2023. С. 264–270.
8. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022. 396 с.
9. Муха О. Трансформація людської тілесності У ХХІ сторіччі: на шляху до «тіла майбутнього». URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/27348/06-Mukha.pdf?sequence=1>
10. Смаравоз. І. Художня повсякденність: Термінологічні проблеми. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Філологічні науки. 2020. Вип. 1 (92). С. 41–50.
11. Шюц А., Лукман Т. Структури життєсвіту. Харків : Фоліо, 2018. 539 с.
12. Юдкін-Ріпун І. Феноменологія культури як методологія інтерпретації. К. : Ін-т культурології НАМ України, 2020. 352 с.

Першоджерела

Прореферуйте статтю О. Мухи «Трансформація людської тілесності У ХХІ сторіччі: на шляху до «тіла майбутнього». URL:

<http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/27348/06-Mukha.pdf?sequence=1>

Дайте відповіді на питання.

1. Чому сучасна людина більшою мірою зорієнтована на «зовнішнє тіло» ніж «внутрішнє»?

2. В чому, на думку автора, полягає особливість нового типу «аскези» в сучасній культурі як аскетичного подвигу задля краси і соціального визнання?

3. Які протилежні концепції М. Фуко та Ж. Бодрійяра аналізує автор з метою висвітлення ідеї про «тіло майбутнього»?

Заняття 2. Феномен гастрономічної культури

Основні поняття і категорії: гастрономічна культура, харчування, їжа, кулінарія, кулінарна культура, продукти, страва, фастфуд, гастрономічна рефлексія.

План

1. Гастрономічна культура та її місце у світі повсякденного буття людини.
2. Структуру та функції гастрономічної культури.
3. Семантика харчування.

Контрольні питання.

1. Коли сформувався напрямок досліджень проблем гастрономічної культури?
2. Якими термінами описуються культурні аспекти їжі?
3. Розкрийте сутнісний зміст поняття «гастрономічна культура»?
4. З яких елементів складається структура гастрономічної культури?
5. Що передбачає культура прийняття їжі?
6. Охарактеризуйте основні функції гастрономічної культури.
7. Розкрийте особливості функції гастрономічної культури, яка зводиться до маркування статусу індивіда
8. Чи може їжа створює комунікативну ситуацію?
9. В чому полягає аналіз семантики їжі?
10. Яким чином в їжі отримуються екзистенційні, соціальні та культурні значення?
11. Охарактеризуйте міфологічні та релігійні уявлення про семантику харчування.

12. Чому їжа займає визначальне місце в протиставленні природного і культурного?

Тестові завдання

1. Передача соціального і культурного досвіду за допомогою кодування його в харчових категоріях відноситься до функції:

- а) інтеграційної;
- б) трансляційної;
- в) моральної;
- г) естетичної;
- д) самоідентифікаційної.

2. Вперше їжу з позиції культуротворчості на теоретичному рівні розглядає:

- а) Гайдеггер;
- б) Сартр;
- в) Шюц;
- г) Леві-Стросс;
- д) Бахтін.

3. Культурологічний підхід до розуміння їжі не передбачає:

- а) семантику їжі;
- б) ціннісні засади їжі;
- в) самоідентифікацію;
- г) задоволення фізіологічних потреб голоду;
- д) все перераховане.

4. Опозиція «солоний - солодкий», з'являється в епоху:

- а) Античності;
- б) Середньовіччя;
- в) Відродження;
- г) Нового часу;
- д) ХХ ст.

Література

1. Богачов А., Ваховська Н., Кебуладзе В. Феноменологічне мислення в українських термінах. Філософська думка. 2019. № 4. С. 114–118.
2. Гастрономічні дослідження: історія вивчення та проблематика питання в Україні. URL: https://yizhakultura.com/material/20200219_0920
3. Кебуладзе В. Феноменологічна психологія і феноменологічна соціологія : навчально-методичний посібник. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021. 134 с.
4. Козловська М., Чорна К. Повсякденність у предметному полі людиноорієнтованого підходу. *Культурологічний альманах*. Вип. 3, 2023. С. 264–270.
5. Красовський С. Національна кухня як складник гастрономічної культури етносу: сутність і методи дослідження. *Культура і сучасність*. 2021. № 1, С. 30–35.
6. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022. 396 с.
7. Смаравоз. І. Художня повсякденність: Термінологічні проблеми. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Філологічні науки. 2020. Вип. 1 (92). С.41–50.
8. Шюц А., Лукман Т. Структури життєсвіту. Харків : Фоліо, 2018. 539 с.
9. . Юдкін-Ріпун І. Феноменологія культури як методологія інтерпретації. К. : Ін-т культурології НАМ України, 2020. 352 с.

Першоджерела

Прореферуйте уривок статті В. Ніколасенка «Гастрономічна культура в процесах формування громадянської ідентичності: теоретичний огляд проблеми». *Грані*. №20/1(126). С. 148–154.

Дайте відповіді на питання:

1. Яким чином автор розкриває зв'язки між гастрономічною культурою та процесами громадянської ідентифікації?»

2. В чому полягає праксеологічний потенціал гастрономічної культури?

3. Які в статті наводяться приклади вибудовування своєї національної ідентичності через гастрономію?

4. Запитання для самостійної роботи

1. Феноменологія культури у проблемному полі міжпредметних взаємозв'язків.

2. Проблема культури у поглядах Б. Вальденфельса.

3. Особливість феноменології культури у контексті сучасної гуманітаристики.

4. Феноменологія культури: особливість становлення та проблеми.

5. Феноменологія культури та культура повсякденності та її місце в системі гуманітарних наук.

6. Роль та місце вчення про життєвий світ людини у сучасному культурному просторі.

7. Проблема методологічних підходів дослідження феноменології культури.

8. Характеристика найважливіших феноменологічно орієнтованих проблем сучасності.

9. Особливість феноменологічних підходів розуміння культури.

10. Людина та світ: особливість співвідношення.

11. Вчення про горизонт у контексті представників феноменологічного руху.

12. Особливість осмислення свідомості у феноменологічно орієнтованій філософії.

13. Особливість феноменологічних вчень про інтенціональні предмети.

14. Ідея множинності світу у поглядах А. Шюца.

15. Вчення про феномен у феноменологічно орієнтованому дискурсі.
16. Онтологічно-герменевтичний аспект осмислення життєвого світу у поглядах М. Гайдеггера та Г.-Г. Гадамера.
17. Особливість співвідношення вчення про життєвий світ у поглядах Е. Гуссерля та М. Гайдеггера.
18. Онтологічна структура Dasein у вчення М. Гайдеггера.
19. Життєвий світ людини у філософії Ж.-П. Сартра
20. Соціологічні підходи в розумінні життєвого світу людини.
21. Проблема мови у феноменологічному розумінні культури.
22. Мова та особливість її осмислення у поглядах М. Мерло-Понті.
23. Справжність та несправжність людського існування у поглядах М. Гайдеггера.
23. Несвідоме та його місце в масовому суспільстві.
24. Масова свідомість у поглядах С. Московічі.
25. Особливість співвідношення «моралі» та «моральності» у поглядах В. Малахова.
26. Вчення про етичні категорії як світу цінностей у поглядах М. Шелера.
27. Моральні смисли та їх місце у феноменологічної етики.
28. Подієвість як моральний феномен у вченні М. Гайдеггера.
29. Моралізм у проблемному полі сучасної етики.
30. Моралізаторство як гіпертрофована форма моралі.
31. Моральні імперативи І. Канта та особливість їх осмислення у поглядах П. Юркевича.
32. Моралізм і насильство: особливість співвідношення.
33. Етика обов'язку І. Канта та особливість її переосмислення у феноменологічній етиці.
34. Ідеї «тиранічного моралізму».
35. Моралізм та особливість його розгляду крізь призму проблем свободи у філософії М. Бердяєва.
36. Імперативне-законницьке ставлення до людини у проблемному полі моралізму та моралізаторства.
37. Проблема людини у релігійній філософії ХХ ст..
38. Характеристика основних структурних елементів права.

39. Езистенціали мови та розуміння у фундаментальній онтології М. Гайдеггера.
40. Мова як горизонт людського буття.
41. Право: сутність та роль в суспільстві.
42. Особливість конституційного права.
45. Тілесність у поглядах В. Подороги.
46. Тіло у проблемному полі співвідношення зовнішнього та внутрішнього тіла.
47. Ідеї тілесного канону у працях М. Бахтіна.
48. Класичний тілесний канон епохи Відродження.
49. Ідеї трудового тілесного канону.
50. Уявлення про тіло в епоху Нового часу.
51. Естетична функція одягу.
52. Одяг: мода та функціональність.
53. Одяг у контексті тілесності.
54. Особливість тлумачення речей у феноменології культури.
55. Одяг у проблемному полі тілесних практик.
56. Семіотика одягу.
57. Особливості розуміння речі у поглядах М. Гайдеггера.
58. Речі у контексті функціонального підходу.
59. Культура харчування та проблемність її осмислення у феноменології культури.
60. Структура гастрономічної культури.
61. Гастрономічна культура у зрізі культури споживання.
62. Ідеї гастрономічної рефлексії.
63. Функції гастрономічної культури.
64. Культурологічний підхід до вивчення їжі.
65. Харчові образи в міфології.
66. Соціальне значення їжі.
67. Соціальних і культурні смисли харчування.
68. Трансформаційні зрушення тілесності у сучасній культурі.
69. Культура повсякденності та її місце у феноменології культури.
70. Світ-життєвий світ-повсякденність у проблемному полі феноменології культури.

5.Методи оцінювання знань

Для оцінювання знань здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, які навчаються за освітньо-професійними програмами «Креативна та цифрова культура», «Міжнародні культурні зв'язки та міжкультурні комунікації» спеціальності 034 «Культурологія передбачається проведення поточного та підсумкового контролю знань.

Для визначення рівня засвоєння здобувачів третього освітньо-наукового рівня навчального матеріалу використовуються такі методи оцінювання знань:

- письмові п'ятихвилинки по феноменологічних категоріях;
- оцінка за доповідь на семінарському занятті;
- поточне тестування;
- оцінка за опрацювання першоджерел;
- оцінка за самостійну та індивідуальну роботу;
- підсумковий залік.

Здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру з антропологічної проблематики, можуть залучатися до участі у конкурсі есе, написання наукових тез і статей з тематики курсу та до участі у міжнародних, всеукраїнських та регіональних конференціях.

Студенти мають можливість отримати додаткові бали за виконання самостійної та індивідуальної роботи (до 5 балів), участь у конференціях, круглих столах, конкурсах есе (до 10 балів).

Для забезпечення об'єктивного оцінювання студентам надається право подавати в письмовій формі апеляційну скаргу про незгоду з отриманими балами. Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

<https://nuwm.edu.ua/strukturni-pidrozdzili/navch-nauk-tsentrnezaleznoho-otsiniuvannia-znan/dokumenty>

6. Розподіл балів, що отримують здобувачі

Для діагностики знань використовується європейська кредитно-трансферна система зі 100-бальною шкалою оцінювання

Модуль 1 – поточне опитування та СРС				Модуль 2 – поточне опитування та СРС					Модуль 3 – поточне опитування та СРС				Бонусні бали	Підсумковий модульний контроль	Сума
Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	10	40	100	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12				
4	4	4	3	4	4	4	4	4	4	4	7	10	40	100	

Шкала оцінювання

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни